

Rådets rekommendation om en samordnad ansats för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin

Justitiedepartementet

2022-11-16

Dokumentbeteckning

COM(2022) 681 final

Förslag till RÅDETS REKOMMENDATION om ändring av rekommendation (EU) 2022/107 om en samordnad strategi för att underlätta säker fri rörlighet under covid-19-pandemin

Sammanfattning

För att samordna de inreserestriktioner som medlemsstaterna införde unilateralt för resor inom EU under covid-19-pandemin antog rådet, på kommissionens förslag, under 2020 en rådsrekommendation. Rådsrekommendationen har därefter ersatts, eftersom det epidemiologiska läget förändrats och EU infört ett digitalt covidintyg. Kommissionen föreslår nu nya ändringar av rådsrekommendationen för att ytterligare anpassa den efter rådande situation. Bland annat görs frånvaron av restriktioner till norm. Vid en förvärrad situation bör däremot medlemsstaterna införa restriktioner. Den trafikljuskarta som funnits tidigare stryks. Till de kategorier av resenärer som omfattas av undantag läggs bland annat diplomater, hjälparbetare och militär till, för att beakta läget i EU:s grannskap och harmonisera rådsrekommendationen med den om restriktioner gällande inresa från tredjeland till EU. Regeringen är positiv till förslaget. Regeringen välkomnar att frånvaron av restriktioner blir norm och att förslaget anpassas till rådande läge och medlemsstaternas praxis.

1.1 Ärendets bakgrund

Mot bakgrund av medlemsstaternas unilaterala agerande under covid-19-pandemin när det kommer till restriktioner vid resor inom EU, presenterade kommissionen ett förslag till en rådsrekommendation. Syftet var att få medlemsstaterna att agera mer samordnat och rekommendationen antogs av rådet i oktober 2020 ((EU) 2020/1475).

Mot bakgrund av nya virusvarianter samt införandet av EU:s digitala covidintyg, presenterade kommissionen ett förslag till en ny rådsrekommendation, vilken antogs i januari 2022 ((EU) 2022/107). Förslaget innebar bland annat en övergång till en mer personbaserad ansats, vilket innebar att det främst skulle vara faktorer såsom vaccinering, testning eller tillfrisknande som avgjorde om en person skulle omfattas av restriktioner eller inte och inte varifrån personen reste (landbaserad ansats).

Sedan rådsrekommendationen antogs i januari 2022, har läget förändrats ytterligare. Rekommendationen författades under en tid då Deltavarianten var vanligast, medan det idag är undervarianter av Omikron som är vanligast. Omikronvarianten är mer smittsam, men mindre allvarlig, vilket bland annat tillskrivs vaccinen. Vaccinering och skydd från tidigare smitta bedöms ha hållit ned trycket på sjukvården trots vissa toppar i smittspridningen. Allteftersom det epidemiologiska läget har tillätit har medlemsstaterna lyft sina restriktioner.

Kommissionen gör bedömningen att det nya läget skapar ett behov av att göra vissa ändringar i nu gällande rådsrekommendation.

1.2 Förslagets innehåll

Förslagets huvudsakliga förändring är att frånvaron av pandemirelaterade restriktioner av den fria rörligheten ska vara norm. Det inkluderar även att kravet på att inneha EU:s digitala covidintyg inte ska vara norm. Medlemsstaterna bör dock, vid en allvarlig försämring av det epidemiologiska läget, införa restriktioner av den fria rörligheten och kräva digitala covidintyg. Om en medlemsstat inför sådana krav måste medlemsstaten genast informera kommissionen och andra medlemsstater om orsak, förväntade konsekvenser, varaktighet och datum för införande.

Ett införande av ytterligare åtgärder utöver reserestriktioner kan också införas som en nödbroms, med syfte att hindra spridning av virusvarianter av betydelse eller av intresse. Sådana ytterligare åtgärder kan vara karantän, självisolering eller testning vid ankomst.

Trafikljuskartan som funnits i tidigare rådsrekommendationer tas bort. Dess syfte var att indikera vilka länder som kunde utgöra risk, genom att markera länder med färg från grönt till mörkrött beroende på smittspridning. Den höga smittspridningen som Omikron medförde ledde dock till att många länder blev mörkröda. Samtidigt började testningsmetoderna skilja sig åt i medlemsstaterna och ledde till att vissa länder gråmarkerades, då de inte uppfyllde testkvoten. På grund av detta menar kommissionen att kartan inte kommer att utgöra det stöd som den tidigare gjorde.

Det blir fortsatt frivilligt att använda PLF (passenger locator form) som verktyg i smittspårningen. Däremot förtydligas att dessa inte är nödvändiga vid resa med privata transportmedel, då sådana resor inte bedöms leda till samma risk för exponering av smitta.

Enligt förslaget borde medlemsstaterna också acceptera de av WHO nödgodkända vaccinen i enlighet med förordning (EU) 2021/953 (om EU:s digitala covidintyg). Medlemsstaterna kan också acceptera vaccincertifikat för personer som deltar i kliniska studier.

Mot bakgrund av rådande läge i Europas direkta närhet utökas kategorin av resenärer med nödvändig funktion eller nödvändigt behov och som ska undantas restriktioner. Det handlar framför allt om diplomater, personal i internationella organisationer, militär personal, hjälparbetare med flera. Detta är också i linje med rådsrekommendationen (EU) 2020/912 om tillfälliga restriktioner av icke-nödvändiga resor till EU.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Sverige har idag inga inreserestriktioner med anledning av covid-19-pandemin. Förslaget kommer heller inte att medföra något sådant regelverk. Däremot kommer det utgöra en icke-bindande riktlinje att förhålla sig till om ett sådant regelverk skulle bli aktuellt att införa nationellt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget har inga budgetära konsekvenser på vare sig EU:s budget eller statsbudgeten. Förslaget syftar till att samordna eventuella framtida åtgärder, vilka det fattas separata beslut om. Kommissionen har inte gjort någon konsekvensanalys.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen ställer sig bakom förslaget. Regeringen välkomnar att frånvaron av restriktioner blir norm och att förslaget anpassas till rådande läge och medlemsstaternas praxis.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Frånvaron av inreserestriktioner i dagsläget gör att det är rimligt att anta att förslaget får medlemsstaternas stöd.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artiklarna 21(2), 168(6) och 292 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Enligt artikel 292 i FEUF kan rådet på förslag från kommissionen anta rekommendationer. Europaparlamentet deltar inte i förfarandet. Rådet antar rekommendationen med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är i enlighet med subsidiaritetsprincipen, eftersom en konsekvent ansats är nödvändig för att undvika att unilaterala och ej samordnade åtgärder för att stoppa smittspridning utgör hinder i den fria rörligheten.

Förslaget är i enlighet med proportionalitetsprincipen eftersom unilaterala åtgärder sannolikt skulle leda till hinder i den fria rörligheten som är inkonsekventa och utgöra en osäkerhet för unionsmedborgare i utövandet av den fria rörligheten.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer med stor sannolikhet att behandlas mycket snabbt i rådets förberedande organ innan det godkänns av ministerrådet.

4.2 Fackuttryck/termer